

EIZ U MEDIJIMA

SIJEČANJ 2017.

Profesori i znanstvenici bijesni zbog opasnog poigravanja Vlade sa studentima

Autor: Nenad Jarić Dauenhauer

STUDENTIMA koji su revoltirani novim pravilima o smanjenju neoporezivog dijela studentskih zarada pridružili su se i brojni članovi akademske zajednice.

Kako smo već danas pisali na Indexu, izmjenom Pravilnika o porezu na dohodak koju je potpisao ministar Zdravko Marić, prag za oporezivanje studentskih zarada spušten je sa 50.000 kuna na 15.000 kuna godišnje, odnosno smanjen je za više od tri puta. To je u direktnoj suprotnosti s predizbornim obećanjima HDZ-a, ali i sa standardima u svim razvijenijim zapadnim zemljama koje imaju brojne različite načine stipendiranja i subvencija kojima pomažu studente, osobito one slabijeg socioekonomskog statusa i iz nerazvijenijih sredina, a to su upravo oni koji moraju raditi da bi se finansijski pokrili.

Iz Ministarstva financija u poslijepodnevnom je satima stiglo tumačenje prema kojem je došlo greške u komunikaciji, kojim vlasti nastoje uvjeriti studente da će im, kada se donese novi pravilnik, zapravo biti bolje nego što im je bilo do sada. No, stručnjaci ističu da je pravilnik dovršen i detaljan te da samo može biti mijenjan, a ne nadopunjavao novim pravilnicima.

Svi članovi akademske zajednice koje smo kontaktirali bili su zgroženi ovakvim najavama, a njihove izjave pročitajte u nastavku.

Ekonomistica prof.dr. Maja Vehovec:

Ministarstvo financija je nakon glasnih javnih prosvjeda izdalo priopćenje da su spornim Pravilnikom o porezu na dohodak (NN 01/2017) obuhvatili „samo nužne odredbe Zakona o porezu na dohodak dok će detaljna razrada odredbi navedenog Zakona biti propisana novim Pravilnikom o porezu na dohodak koji je u izradi i

bit će donesen u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona". Čini se da je upravo u ovoj izjavi problem. Postojeći Pravilnik je vrlo detaljno razrađen do najsitnijih uputa, a novi Pravilnik može samo sadržavati izmjene i dopune postojećeg Pravilnika. Po mojoj slobodnoj procjeni radi se o strategiji reteriranja i momentalnom zavaravanju za smirivanje uzbuđene javnosti.

Ovaj potez štetan je i nepromišljen. Logika spuštanja praga vezana je za smanjenje upotrebe studentskih ugovora od strane osoba koji nisu studenti što spada u zloupotrebu ugovora. Takve zloupotrebe rješavaju se na drugi način, a ne na štetu i trošak studenata koji studentskim ugovorima zaista izdržavaju svoje studiranje. Siromašnijim studentima na ovaj se način otežava mogućnost studiranja što predstavlja direktnu štetu za pojedince i indirektnu štetu za društvo u cjelini. Logika spuštanja praga nalazi se i u želji da se studenti zaista posvete studiranju umjesto radu, što je štetno također iz više razloga. Studentski rad pomaže akumulaciji radnog iskustva za vrijeme studiranja, što je u svakom pogledu korisno za studente. Rana izloženost studenata tržištu rada korisno je iskustvo u fazi obrazovanja za njihovo osobno sazrijevanje i za kompetencije koje dokazuju u kasnijem izlasku na tržište rada i zapošljavanju.

Matematičar Hrvoje Kraljević, bivši ministar znanosti i tehnologije:

Zgrožen sam ovom najavom. Iako moram reći da me uopće ne iznenađuje jer sve u vezi sa znanošću, obrazovanjem i studentima ide naopako od dolaska u resor posljednja dva ministra. Pozivam građane da podrže studente u njihovom prosvjedu protiv ovakvih odluka jer je obrazovanje, a osobito visoko, daleko najvažnija stvar za našu zemlju u situaciji u kojoj se nalazi.

Filozof Tomislav Bracanović s Hrvatskih studija:

Velik broj studenta i studentica koje poznajem radi preko studentskog servisa - lijepe deklaracije na proizvode, provode ankete, nose namještaj - i tako financira svoj studij, nerijetko zato jer im je netko od roditelja nezaposlen ili s niskim primanjima. Onaj tko je spustio granicu oporezivog prihoda studenata na 15.000 kn očito nema pojma što to znači studirati izvan svog mjesta: plaćati smještaj, režije, hranu, javni prijevoz, povremena putovanja kući, knjige, fotokopiranje itd. Budući da ova mjera dolazi od desne vlade za koju bi se očekivalo da će biti nesklona nametanju dodatnih poreza, iskreno se nadam da se radi o pogrešci koju će pod hitno popraviti, osobito jer se radi o studentskoj populaciji koja je iznimno važna ne samo za buduću hrvatsku znanost, obrazovanje i ekonomiju, nego i za demografsku sliku. Ako se ne radi o pogrešci, studenti imaju i više nego dobar razlog da prosvjeduju.

Matematičar Toni Milun s Visokog učilišta Algebra:

Obrazovanje koje student dobije tijekom studiranja samo je dio onoga što bi trebao znati da bi bio spreman za tržište rada. Zato bi svaki student što ranije trebao početi raditi povremene honorarne ili volonterske poslove i stjecati iskustva, a država bi zakonima trebala motivirati takav rad. Posebno je bitno poticati obrazovanje mladih ljudi koji dolaze iz siromašnijih obitelji i koji su prisiljeni samostalno se financirati. Zato me čudi ova mjera kojom se spušta neoporeziva granica za studente sa 50 tisuća na 15 tisuća kuna. Nadam se da će naša Vlada uvidjeti pogrešku i što hitnije promijeniti ovu odluku.

Fizičar Ivica Puljak, profesor na FESB-u i Ecole Polytechnique u Parizu:

Mene ne iznenađuje da HDZ ne drži do svojih obećanja. Toga smo se nagledali u zadnjih 26 godina. Loše je svako povećanje poreza pa i ovoga, a osobito svako daljnje kršenje predizbornih obećanja. Na takav način politiku i političare nikada nećemo učiniti vjerodostojnima. Stoga pozivam i studente i građane da se podignu protiv takve odluke Vlade. U najgorem slučaju stvari bi trebale ostati kakve su bile, a zapravo bi predstavnici vlasti trebali ispuniti obećanje koje su dali.

Prof. Neven Budak, predsjednik Posebnog stručnog povjerenstva za provedbu strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije:

Mislim da studentima u današnje vrijeme moramo omogućiti da rade preko student servisa i da si na taj način osiguraju standard potreban za studiranje. To je nadomjestak nedostatnim stipendijama koje dobivaju od države. Bilo bi naravno puno sretnije rješenje kada bi im država davala dovoljno stipendija i kada nitko od studenata ne bi morao dodatno zarađivati. No dok se to ne dogodi, mislim da nije fer na ovakav način oporezivati studentski rad.

Fizičar Dejan Vinković, ravnatelj Instituta sinergije znanosti i društva:

Nije mi jasna logika povećanog oporezivanja studentskog rada. S jedne strane, to je udar na standard studenata, pogotovo onih kojima su potrebna dodatna sredstva da bi mogli studirati. S druge strane, destimulira ih se da rade umjesto da im se olakša pristup tržištu rada i praksi, bez obzira o kojoj vrsti posla je riječ. Ako pak postoji neka zlouporaba tog instrumenta podrške studentskom standardu, onda treba pojačati nadzor i eliminirati takve prijevare.

Smanjenje neoporezivog dijela nema logike ni iz pozicije punjenja državnog budžeta, jer to što ti studenti zarade sigurno ne ide primarno u štednju u banke ili na potrošnju izvan Hrvatske, nego se dominantno troši unutar Hrvatske i tako kroz PDV svejedno ulazi u državni budžet. Štoviše, svatko s minimalnim primanjima zasigurno nije u poziciji da svoja primanja štedi nego ih troši na osnovne životne troškove i kroz PDV puni državni budžet. Stoga mi ima više smisla smanjivati oporezivanja najugroženijih društvenih skupina kako bi im se povećao standard i potrošnja, a time ni država ne bi bila zakinuta.

Fizičar Tome Antičić, ravnatelj Instituta Ruđer Bošković:

Studente treba maksimalno motivirati da ostanu u Hrvatskoj, a loše financiranje studenata upravo je jedan od brojnih razloga masovnog egzodusa naših najboljih. Zato bi se, između brojnih ostalih mjera prema boljem i kompetitivnijem sustavu znanosti i obrazovanja, trebalo studente porezno rasteretiti za njihov rad, to jest u najmanju ruku vratiti sustav oporezivanja studenata kakav je do sada bio.

Filozofkinja Dragana Sekulić s Hrvatskih studija:

Radno opterećenje studenata izraženo je u ECTS bodovima koje treba sakupiti u jednoj godini redovitog studiranja. Ako ECTS bodove pretvorimo u radne sate, pokazuje se da ostvarivanje obaveza vezanih uz studij podrazumijeva angažman s punim radnim vremenom. S obzirom da ne postoje sustavi široko dostupnog, povoljnog kreditiranja školovanja, studenti se ne odlučuju na dodatni rad, povrh punog radnog opterećenja, radi luksuza, nego zato što je to mnogima jedini način financiranja studija. Smanjenjem neoporezivog dijela studentskih zarada na mjeru jedva dovoljnu za unajmljivanje sobe, a bez osiguravanja ikakve sustavne financijske pomoći studentima, ova vlada neizravno i dugoročno šteti društvu jer izravno onemogućava mlade ljude koji su spremni, uz dodatni napor, ulagati u svoje znanje i vještine.

Molekularni biolog na PMF-u Kristian Vlahoviček:

Meni ovo izgleda kao i mnoge do sad viđene mjere za koje njihovi tvorci misle da će većim restrikcijama spriječiti prekršitelje i one koji koriste studentske ugovore za pranje novca. Neće. Mnogo puta pokazalo se da će oni koji ovu olakšicu zloupotrebljavaju, naći način da to čine i dalje, a dodatno porezno opterećenje opet će najviše pogoditi one studente koji rade kako bi osigurali svoju samostalnost tijekom studija. Neke zemlje, poput Češke obilato rasterećuju prihode studenata i doktoranada i doista mi nije jasno zašto se ne povedemo za takvim primjerima.

UPOZORENJE EUROPSKE KOMISIJE:

Za dvije godine rast hrvatskog BDP-a past će na samo 0,2 posto

Autor: Ljubica Gatarić

Foto: Shutterstock

Europska je komisija u analizi održivosti javnog duga izdvojila dvanaest država članica kod kojih će visok javni dug predstavljati značajan rizik za njihova gospodarstva.

Među njima nalazi se i Hrvatska, za koju bruxelleski analitičari vjeruju da bi u iduće četiri godine mogla spustiti javni dug za dva do tri postotna poena u odnosu na sadašnje vrijednosti, no nakon toga slijedi novo razdoblje pojačanog zaduživanja pa bi se do 2027. godine udio javnog duga u hrvatskom BDP-u mogao vratiti prema razinama od 88 posto.

U namjeri da znatnije smanji zaduženost zemlje i ovisnost o posuđenom kapitalu, Hrvatsku će prije svega ograničavati visoki izdaci za kamate, odnosno efekt grude snijega zbog kojeg dugovi rastu i u situaciji kad se nominalna potrošnja države ne povećava.

Drugi ograničavajući faktor su niske stope rasta hrvatskog gospodarstva, bitno niže od ukupnih izdataka za kamate. Pokažu li se desetogodišnje prognoze točnima, Hrvatska još samo 2017. i 2018. godine može očekivati stope rasta veće od 2 posto, a nakon toga realni će BDP godišnje rasti od svega 0,1 ili 0,2 do najviše 0,9 posto.

Istraživač Ekonomskog instituta Željko Lovrinčević objašnjava da Hrvatska od svih promatranih zemalja ima najviše nepoznanica i neizvjesnosti radi čega su i procjene budućih kretanja nezahvalne. Rast hrvatske ekonomije tako ovisi o nizu vanjskih faktora kao što su visina kamatnih stopa na svjetskim tržištima te kretanje cijena energenata na koje ne možemo utjecati.

Slično je i s turizmom. Strani su gosti posljednjih godina popravljali hrvatsku bilancu zbog spleta međunarodnih okolnosti, no teško je predvidjeti do kad će te okolnosti potrajati. Sve dalje i dalje, novi minusi će dolaziti i zbog starenja stanovništva te gubitka mlade radne snage.

– U nekom trenutku ta se kretanja mogu poklopiti i ići u dobrom smjeru, ali isto tako mogu ići i u lošem. Naš je problem što smo izloženi šokovima na koje ne možemo biti utjecati i jedini način da se smanji ranjivost provođenje je snažne fiskalne konsolidacije – komentira Lovrinčević.

Komisija prognozira da bi hrvatski javni dug u nepovoljnim prilikama mogao skočiti i na 110 posto, ali isto tako i pasti ispod 80 posto ako se karte dobro poslože. Jedna od varijabli koje su pratili jest i utjecaj valutnog rizika te rast javnih izdataka za liječenje sve starijeg stanovništva.

Najveća razina javnog duga očekuje se 2027. godine u Italiji (128%) i Portugalu (124%), dok će Hrvatska s 87,8% projiciranog duga biti rekorder među tranzicijskim državama.

'Za dvije godine rast hrvatskog BDP-a past će na samo 0,2 posto'

Autor: Poslovni.hr

Foto: Shutterstock

Istraživač Ekonomskog instituta Željko Lovrinčević objašnjava da Hrvatska od svih promatranih zemalja ima najviše nepoznanica i neizvjesnosti radi čega su i procjene budućih kretanja nezahvalne.

Europska je komisija u analizi održivosti javnog duga izdvojila dvanaest država članica kod kojih će visok javni dug predstavljati značajan rizik za njihova gospodarstva.

Među njima nalazi se i Hrvatska, za koju bruxelleski analitičari vjeruju da bi u iduće četiri godine mogla spustiti javni dug za dva do tri postotna poena u odnosu na sadašnje vrijednosti, no nakon toga slijedi novo razdoblje pojačanog zaduživanja pa bi se do 2027. godine udio javnog duga u hrvatskom BDP-u mogao vratiti prema razinama od 88 posto.

U namjeri da znatnije smanji zaduženost zemlje i ovisnost o posuđenom kapitalu, Hrvatsku će prije svega ograničavati visoki izdaci za kamate, odnosno efekt grude snijega zbog kojeg dugovi rastu i u situaciji kad se nominalna potrošnja države ne povećava, piše Večernji list.

Drugi ograničavajući faktor su niske stope rasta hrvatskog gospodarstva, bitno niže od ukupnih izdataka za kamate. Pokažu li se desetogodišnje prognoze točnima, Hrvatska još samo 2017. i 2018. godine može očekivati stope rasta veće od 2 posto, a nakon toga realni će BDP godišnje rasti od svega 0,1 ili 0,2 do najviše 0,9 posto.

Istraživač Ekonomskog instituta Željko Lovrinčević objašnjava da Hrvatska od svih promatranih zemalja ima najviše nepoznanica i neizvjesnosti radi čega su i procjene budućih kretanja nezahvalne. Rast hrvatske ekonomije tako ovisi o nizu vanjskih faktora kao što su visina kamatnih stopa na svjetskim tržištima te kretanje cijena energenata na koje ne možemo utjecati.

Vizek prognozira: Hrvatska u eurozonu neće ući – nikada

Autor: N1 Hrvatska

Foto: N1

Ravnateljica Ekonomskog instituta Maruška Vizek govorila je za N1 o hrvatskoj ekonomiji, proračunu, ulasku u euro i privatizaciji državne imovine.

Prigovorila je vezano za privatizaciju HEP-a i kupnju Ine to što se još uvijek rasprava o tim pitanjima ne vodi na dovoljno analitičnoj razini.

"U ovom trenutku država je vlasnik otprilike trećine ukupnog hrvatskog korporativnog sektora. To nije mali iznos imovine. Uključena su tu i mnoga infrastrukturna poduzeća, zbog čega to i jest velik. S obzirom da smo u zadnjih 25 godina bili svjedoci uglavnom izrazito lošem upravljanju državnim poduzećima, što vrijeme više prolazi sve sam sklonija stavu da sve što nije od strateškog interesa za RH treba na neki način treba prodati, privatizirati i prepustiti privatnom interesu. Naravno, ne infrastrukturna poduzeća, ne prirodne monopole, nikako prodavati infrastrukturu", kazala je.

Vlada si oslabila pregovaračku poziciju

Postoji 1.300 poduzeća koja su u pretežitom ili djelomičnom vlasništvu države i za neke od njih nema racionalnog obrazloženja zašto su u državnom vlasništvu. Za primjer navodi Kaštelanske staklenike, odnosno nije joj jasno je li državni interes proizvodna salate kod Splita.

Ustvrdila je i da je za MOL pozitivno što je arbitraža ovako završila, pa i na burzi.

"Naravno, svaka takva pobjeda kompanije se računa, kao velika poslovna pobjeda koja jača kompaniju. Pogotovo ako nakon takvog rezultata spora slijedi objava hrvatske Vlade koja rezolutno najavljuje kupnju dionica Ine, čime si ona automatski pogoršava pregovaračku poziciju ako doista želi kupiti te dionice", kazala je.

Slaže se da politička neizvjesnost može imati veliki učinak na ekonomske rezultate, što dokazuje i ekonomska znanost. Zato smatra da je politička stabilnost potrebna, dok je kod nas vrlo podijeljena i teško nam je imati stabilnu Vladu. Zato se pribojava da ćemo sve češće imati eskalacije nestabilnosti.

Previše igrača na političkoj sceni

No, podsjeća da smo, kada smo u prošlosti imali privid političke stabilnosti, također imali široke koalicije, a sve stranke su se morale zadovoljiti pozicijama u ministarstvima i javnim poduzećima.

"Na taj način segmentirate upravljanje državom i imovinom i ne možete ni imati sustavni pristup rješavanju temeljnih nagomilanih ekonomskih problema i onda, naravno, ni takva prividna stabilnost ne može davati optimalne rezultate. Po mom mišljenju bilo bi puno bolje da imamo jednu jaku političku stranku, koja bi bila sposobna provoditi ekonomsku politiku, umjesto ove situacije kad imamo puno igrača", kazala je Vizek. No, zaključuje po tom pitanju da nam je politička sudbina da plaćamo i da ćemo nastaviti plaćati cijenu fragmentiranih vlada.

Neoprezan proračun

Komentirala je i negativne izglede za Hrvatsku koje prognozira kreditna agencija Moody's.

"Ima elemenata i za pozitivnu i negativnu ocjenu", kazala je. Ekonomska aktivnost se popravlja, ali nedovoljno brzo da bi pokrila jaz između Hrvatske i zemalja EU koje su dohodovno ispred nje, ali ni Hrvatske i zemalja regije koje su nekad bile daleko, daleko siromašnije od Hrvatske, barem gledano po godišnjem dohotku.

"Zapravo nas Rumunjska prestiže. Mi smo od treće najbogatije bivše socijalističke zemlje na samom početku tranzicije postali druga najsiromašnija zemlja 25 godina kasnije", kazala je Vizek. Da bi se samo vratili na prijašnje pozicije potrebne su daleko veće stope rasta, a to iz sadašnje perspektive izgleda vrlo teško. S druge strane, ekonomija jest stabilna i proračun se dobro puni.

"No, on sâm kada se uzme u obzir cikličko stanje u kojem se nalazimo je vrlo, vrlo neoprezan. U ovom periodu kad je situacija dobra i kad bi si trebali stvarati fiskalni prostor za buduće krize - mi smo ipak visoko zadužena zemlja, koja treba štedjeti da bi se dug smanjio - mi smo se opet bacili u javnu potrošnju, a nije izvjesno da ćemo je isfinancirati i da ćemo ostvariti planirani deficit", kazala je, dodajući da zato razumije ocjenu Moody'sa.

Bez kontrole nad vlastitom sudbinom

Upitana je zatim o cijeni zaduživanja Hrvatske, kojoj ove godine dolazi 27 milijardi kuna na naplatu.

"Trenutno su i dalje jako povoljni. Vjerujem da ćemo imati sreće i da ćemo dio glavnice uspjeti refinancirati relativno povoljno, najviše zbog toga što Europska centralna banka nastavlja s programom kvantitativnog olakšanja što utječe na kamatne stope u cijeloj Europi. No, nije dobro da mi ovisimo o tome što će neka druga centralna banka napraviti da bismo znali svoju sudbinu. Bilo bi puno, puno bolje da možemo vlastitu sudbinu kontrolirati uz pomoć vlastitih odluka. Na žalost, mi više takvu kontrolu nemamo", kazala je.

Nikada

Za kraj je komentirala planove guvernera Hrvatske narodne banke i premijera da Hrvatska što prije uđe u eurozonu, odnosno kakvi su nam izgledi po pitanju rokova uzme li se u obzir stanje javnog duga.

"Bojim se da, s obzirom na javni dug, mi na euro ne možemo uopće računati. Upravo je to najveći problem našeg proračuna", kazala je. Na potpitanje o na koje je vremensko razdoblje mislila, Vizek odvrća rezolutno:

"Na nikad. Ako imate javni dug od 85 posto BDP-a, a potreban vam je javni dug od 60 posto kako biste uveli euro, a ne vjerujem da će vam Europska komisija popuštati na način kako je popuštala drugim zemljama periferije... One su ušle u eurozonu i posljedicama toga i dan danas svjedočimo. S obzirom na naš raskorak, morali bismo uštedjeti 25 posto BDP-a i otplatiti tekućeg javnog duga kako bismo bili sposobni uvesti euro. Da bismo to napravili, morali bismo ostvarivati kumulativne suficite proračuna u iznosu od 25 posto BDP-a u sljedećem razdoblju da bismo došli u tu situaciju. S obzirom da smo zemlja koja u 25 godina ni jednom nije uspjela zabilježiti bilo kakav suficit državnog proračuna, onda mislim da vam to najbolje govori o našem uvođenju eura. Formalno, to je vrlo, vrlo teško i neizvjesno", kazala je Vizek.

Vizek: Hrvatska u eurozону neće ući – nikada

Autor: poslovni.hr

Foto: Slavko Midzor/PIXSELL

Ravnateljica Ekonomskog instituta Maruška Vizek govorila je za N1 o hrvatskoj ekonomiji, proračunu i ulasku u eurozonu.

Ravnateljica Ekonomskog instituta za N1 je komentirala je i negativne izglede za Hrvatsku koje prognozira kreditna agencija Moody's.

"Ima elemenata i za pozitivnu i negativnu ocjenu", kazala je. Ekonomska aktivnost se popravlja, ali nedovoljno brzo da bi pokrila jaz između Hrvatske i zemalja EU koje su dohodovno ispred nje, ali ni Hrvatske i zemalja regije koje su nekad bile daleko, daleko siromašnije od Hrvatske, barem gledano po godišnjem dohotku.

"Zapravo nas Rumunjska prestiže. Mi smo od treće najbogatije bivše socijalističke zemlje na samom početku tranzicije postali druga najsiromašnija zemlja 25 godina kasnije", kazala je Vizek. Da bi se samo vratili na prijašnje pozicije potrebne su daleko veće stope rasta, a to iz sadašnje perspektive izgleda vrlo teško. S druge strane, ekonomija jest stabilna i proračun se dobro puni. No, on sâm kada se uzme u obzir cikličko stanje u kojem se nalazimo je vrlo, vrlo neoprezan. U ovom periodu kad je situacija dobra i kad bi si trebali stvarati fiskalni prostor za buduće krize - mi smo ipak visoko zadužena zemlja, koja treba štedjeti da bi se dug smanjio - mi smo se opet bacili u javnu potrošnju, a nije izvjesno da ćemo je isfinancirati i da ćemo ostvariti planirani deficit", kazala je, dodajući da zato razumije ocjenu Moody'sa.

Upitana je zatim o cijeni zaduživanja Hrvatske, kojoj ove godine dolazi 27 milijardi kuna na naplatu.

"Trenutno su i dalje jako povoljni. Vjerujem da ćemo imati sreće i da ćemo dio glavnice uspjeti refinancirati relativno povoljno, najviše zbog toga što Europska centralna banka nastavlja s programom kvantitativnog olakšanja što utječe na kamatne stope u cijeloj Europi. No, nije dobro da mi ovisimo o tome što će neka

druga centralna banka napraviti da bismo znali svoju sudbinu. Bilo bi puno, puno bolje da možemo vlastitu sudbinu kontrolirati uz pomoć vlastitih odluka. Na žalost, mi više takvu kontrolu nemamo", kazala je.

Za kraj je komentirala planove guvernera Hrvatske narodne banke i premijera da Hrvatska što prije uđe u eurozonu, odnosno kakvi su nam izgledi po pitanju rokova uzme li se u obzir stanje javnog duga.

"Bojim se da, s obzirom na javni dug, mi na euro ne možemo uopće računati. Upravo je to najveći problem našeg proračuna", kazala je. Na potpitanje o na koje je vremensko razdoblje mislila, Vizek odvrća rezolutno:

"Na nikad. Ako imate javni dug od 85 posto BDP-a, a potreban vam je javni dug od 60 posto kako biste uveli euro, a ne vjerujem da će vam Europska komisija popuštati na način kako je popuštala drugim zemljama periferije... One su ušle u eurozonu i posljedicama toga i dan danas svjedočimo. S obzirom na naš raskorak, morali bismo uštedjeti 25 posto BDP-a i otplatiti tekućeg javnog duga kako bismo bili sposobni uvesti euro. Da bismo to napravili, morali bismo ostvarivati kumulativne suficite proračuna u iznosu od 25 posto BDP-a u sljedećem razdoblju da bismo došli u tu situaciju. S obzirom da smo zemlja koja u 25 godina ni jednom nije uspjela zabilježiti bilo kakav suficit državnog proračuna, onda mislim da vam to najbolje govori o našem uvođenju eura. Formalno, to je vrlo, vrlo teško i neizvjesno", kazala je Vizek.

ISTINA O OBITELJIMA NA RUBU ŽIVOTNOG SLOMA Kako doista žive Hrvati koji su nekad bili u srednjoj klasi, a sada jedva spajaju kraj s krajem

Autor: Boris Orešić

Foto : Igor Sambolec / CROPIX

Jedini prihod nam je suprugova vojna mirovina koja je zadnjih godina dvaput smanjena i iznosi oko 4500 kuna, ali kada nam odbiju ratu stambenog kredita, ostane nam jedva 2000 kuna – otkriva 57-godišnja kućanica iz Varaždina koja se nikada nije smatrala socijalnim slučajem niti joj je padalo na pamet tražiti pomoć od Centra za socijalnu skrb.

No, kredit i ostali troškovi života njezinu su četveročlanu obitelj doveli do toga da se osnovnim namirnicama i higijenskim potrepštinama jednom mjesečno opskrbljuju u varaždinskoj Socijalnoj samoposluzi.

Stariji sin joj studira u Čakovcu i svaki mjesec mu 110 kuna treba samo za prijevoz. Na taj izdatak odlazi muževa invalidnina. Mlađi sin je srednjoškolac.

Blokirani računi

"Nismo mogli platiti račune za komunalije, zbog čega nam je blokirani račun. Sada plaćamo režije koliko možemo, neki mjesec više, drugi manje, ali nam se dug stalno povećava. Kad platimo režije, ostane nam manje od 1000 kuna. Što s time možemo kupiti da se mjesec dana prehranimo? Nemamo nikoga da nam pomogne i ne volimo se žaliti. Snalazimo se sami", otkriva gospođa iz Varaždina koja je godinama u evidenciji Zavoda za zapošljavanje, ali ne vjeruje da ima ikakve šanse dobiti posao.

Suprug joj je bolestan i ne može raditi. Sasvim je sigurna da se iz teške financijske situacije neće izvući dok god ne otplate kredit, a to je još nekoliko godina.

Druga Globusova sugovornica, 56-godišnjakinja koja živi na selu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, nada se da bi je iz siromaštva mogao izvući 20-godišnji sin koji je prije nekoliko dana počeo raditi kao zidar u jednoj građevinskoj tvrtki. Već šest godina, otkako je dobila otkaz u šumariji, ona, sin i suprug žive od suprugove invalidske mirovine koja iznosi 2100 kuna. Troje starije djece ne živi s njima, ali im ne može ni financijski pomoći.

Svaki mjesec otplaćuju tisuću kuna duga za struju koja im je i jedina režija uz HRT pristojbu koju, kažu, plate kada mogu. Vodu uzimaju iz bunara, a griju se na drva.

Zbog neplaćenih računa tri su godine živjeli bez struje i snalazili se uz pomoć agregata na benzin.

“Nešto hrane si sami proizvedemo. Imamo kokoši i sadimo povrće. No, ima dana kada nemam što skuhati za ručak. Zato se nadam da će nam biti lakše kad sin počne zarađivati”, kaže žena koja se također povremeno opskrbljuje u varaždinskoj Socijalnoj samoposluzi, koja djeluje pod okriljem Caritasa i robu koju dijeli prikuplja isključivo donacijama građana.

Kažu kako većina njihovih korisnika nisu dugogodišnji socijalni slučajevi, već ljudi koji su donedavno normalno živjeli od svoga rada, ali su ostali bez posla i prihoda i u dobi od 50-ak i više godina teško nalaze nove poslove ili pak imaju posao, ali i tolike rate kredita ili izdatke za podstanarstvo da im ne ostaje dovoljno za pokrivanje osnovnih životnih troškova.

A sve je više i umirovljenika s mizernim mirovinama.

EU siromasi

Prema zadnjim informacijama Državnog zavoda za statistiku, petina ili 20,4 posto hrvatskih građana živi na rubu siromaštva, a u godinu dana je ta brojka porasla za jedan posto. Prag siromaštva je postavljen na 60 posto srednje vrijednosti dohotka svih kućanstava u Hrvatskoj, što za samca iznosi 2075 kuna mjesečno, a za četveročlanu obitelj 4357 kuna. Najugroženiji su stariji od 65 godina, među kojima čak 26 posto živi ispod granice siromaštva.

Po tim podacima, Hrvatska spada među najsiromašnije države Europske unije. Najviše siromašnih, čak 25 posto, ima Rumunjska, a od nas su lošije još i Latvija i Litva, dok je situacija najpovoljnija u Češkoj sa samo 10 posto te u Nizozemskoj, Danskoj, Slovačkoj i Finskoj s 12 posto. Nismo mnogo bolji ni kad je u pitanju potrošnja.

Iako statističari u prosincu prošle godine bilježe značajan porast potrošnje u odnosu na isti mjesec 2015. godine, nedavno objavljeni podaci Eurostata pokazuju da su po prosječnoj individualnoj potrošnji Hrvati na 58 posto EU prosjeka i da u cijeloj Uniji od nas manje troše jedino Bugari, koji su na 53 posto europskog prosjeka. S 59 posto su nas pretekli i Rumunji. Statistike pokazuju da si 10 posto hrvatskih kućanstava u najhladnijim mjesecima ne može priuštiti pristojno grijanje, 66 posto ih nema ni za jedan dan godišnjeg odmora za sve članove, a 14 posto ljudi živi u obiteljima koje si ne mogu svaki drugi dan priuštiti obrok od mesa ili ribe.

Među najugroženija spadaju kućanstva u kojima je dio radno sposobnih članova ekonomski neaktivno ili nezaposleno. Da bi preživjele, takve obitelji kombiniraju različite alternativne izvore dohotka ili snižavanja troškova, pokazalo je istraživanje “Strategije preživljavanja u Republici Hrvatskoj”, koje su prije nekoliko mjeseci proveli profesori s Odsjeka za sociologiju zagrebačkog Filozofskog fakulteta Dragan Bagić, Jasminka

Lažnjak, Petra Rodik i Tanja Vučković Juroš te Ivana Dobrotić s Pravnog fakulteta, a čiji bi rezultati uskoro trebali biti predstavljeni međunarodnoj stručnoj publici.

Na uzorku od tisuću slučajno odabranih kućanstava sociolozima su predmet za istraživanje bila 453 u kojima barem jedan član u radnoaktivnoj dobi nije zaposlen ili niti ne traži posao. S obzirom na način kako te obitelji spajaju kraj s krajem autori ovog u Hrvatskoj do sada jedinstvenog istraživanja su identificirali šest osnovnih strategija preživljavanja od kojih su se kao najčešće i najučinkovitije pokazale život na kredit u gradovima i udruživanje resursa s drugim članovima obitelji u ruralnim krajevima.

Život na dug – najrasprostranjenija je strategija koju obično primjenjuju gradske obitelji u kojima skoro svi članovi imaju redovite prihode, ali su im i troškovi viši od prihoda nakon što je jedan član ostao bez posla ili imaju stambeni kredit. Stoga su prisiljeni uzimati kratkoročne kredite u bankama.

Udruživanje resursa

Uspješno udruživanje resursa je tipična i vrlo raširena strategija za seoske obitelji u kojima samo jedan član radi i prima plaću pa se jako oslanjaju na vlastitu proizvodnju hrane koje ponekad imaju i za prodaju na tržnici. Obično u takvoj obitelji živi i barem jedan član treće životne dobi koji prima mirovinu.

Ako im zatreba neki popravak u kući, računaju na pomoć prijatelja ili susjeda kojima i oni uskaču sa sitnim uslugama ili im daruju domaće voće i povrće. Nisu zaduženi, a neki imaju i uštedevine. Borba za samostalnost strategija je uglavnom mlađih ljudi u gradovima koji se oslanjaju ponajprije na povremene prihode i pomoć članova obitelji koji ne žive s njima pod istim krovom. U takve spada šest posto kućanstava s nezaposlenim članovima.

Sociolozi navode primjer mlade žene u srednjim dvadesetima koja je završila srednju školu, ali nikada nije našla stalni posao, nego živi od povremenih honorara u stanu koji joj je prepustila majka koja joj pokriva i većinu troškova režija. S onime što zaradi ova mlada žena jedva ima za hranu, a rješenje vidi u skorom preseljenju kod dečka, što će joj omogućiti da svoj stan iznajmi i osigura si stalni izvor prihoda. Prilično neuspješnu strategiju nazvanu upitna samodostatnost primjenjuju neki ljudi koji žive u manjim gradovima i selima, i to najčešće u kućanstvima čiji su članovi različitih generacija. Riječ je o mnogočlanim obiteljima s malom djecom za koju roditelji primaju dječji doplatak.

Barem polovica radno sposobnih članova takvih obitelji su nezaposleni i bave se malom poljoprivredom, što im bitno smanjuje troškove prehrane, ali svejedno žive krajnje skromno. Oslanjanje na socijalne transfere strategija je obitelji koje u prosjeku imaju četiri člana od kojih nitko nije zaposlen, a ne bave se ni poljoprivredom pa jedna ostvaruju ikakve prihode. Imaju barem jednu mirovinu, ali i barem jedno dijete mlađe od 15 godina.

Takvih je 9 posto od svih obitelji obuhvaćenih ovim istraživanjem koje navodi primjer 50-godišnjaka koji od mladosti ima psihičkih problema, a nakon razvoda se doselio bratu i njegovoj ženi s kojima živi veoma oskudno jer ne radi, a socijalna naknada mu jedva pokriva troškove lijekova. Niska monetizacija je još jedna prilično neefikasna taktika kojoj pribjegavaju kućanstva bez stabilnih primanja čiji članovi tek povremeno nešto zarade ili dobiju nešto novca od članova šire obitelji. To su pretežno samačka ili dvočlana kućanstva, najčešće bez djece koja ne primaju socijalnu pomoć.

Umjesto da se zadužuju, nastoje što više smanjiti troškove. Kao primjer sociolozi izdvajaju bračni par u kasnim pedesetima, oboje su ostali bez posla i male su im šanse da ga nađu, a nemaju dovoljno godina za mirovinu. Imaju svoju kuću u manjem gradu, a mlađa kći im studira u Zagrebu. Financijski im pomaže rođak kojeg zauzvrat opskrbljuju domaćim mesnim proizvodima, a novac im šalje i starija kći koja živi i radi u većem gradu. Vjeruju da će im se situacija popraviti kada steknu pravo na mirovinu.

“Većina kućanstava koja smo promatrali uspješno pronalazi strategije preživljavanja što smanjuje vjerojatnost da će njihovi nezaposleni članovi prihvatiti stalan posao pogotovo ako je loše plaćen jer i ovako ne žive jako loše”, govori voditelj istraživanja doc. dr. sc. Bagić kojem su posebno zanimljiva kućanstva koja imaju više djece te se oslanjaju na dječji doplatok koji tako gubi svoju primarnu funkciju podizanja kvalitete života djece, nego postaje glavni izvor prihoda za cijelo kućanstvo.

Unatoč doplatku, djeca čiji ga roditelji primaju najčešće žive jako loše.

Tržište rada

“U suvremenom svijetu pretpostavka je da ljudi, da bi mogli preživjeti, moraju izaći na tržište rada. A u Hrvatskoj ima puno ljudi koji i ne nastoje izaći na to tržište. To je fenomen vrlo tipičan za Hrvatsku. U Hrvatskoj, naime, velik broj ljudi živi u vlastitim kućama ili stanovima po čemu smo daleko iznad europskog prosjeka, a zna se da su troškovi stanovanja najveće opterećenje za kućni budžet.

Velike kuće omogućavaju da više generacija živi pod istim krovom. Uz to mnogi imaju kuće na moru koje iznajmljuju i ostvaruju prihode. A imamo i visok udio ruralnog stanovništva koje se bavi poljoprivredom i tako si osigurava barem dio hrane”, objašnjava Bagić. Doc. dr. sc. Petra Rodik ističe kako je istraživanje bilo fokusirano na pitanje - kako je moguće da u Hrvatskoj vlada tako niska stopa radne aktivnosti radnosposobnih ljudi, a da pritom siromaštvo nije tako drastično poraslo? Odnosno kako se kućanstva snalaze u pokrivanju svojih troškova?

Stambeno pitanje

“Imaju li još neke prihode osim onih od formalnog rada? Mjerili smo alternativne vrste prihoda poput rada na crno, prihoda od imovine, rodbine koja pomaže... Koriste li recimo vlastita drva za ogrjev? Na koji način pokušavaju reducirati potrošnju”, govori dr. Rodik i ističe kako da bi smanjili troškove stanovanja obitelji i pojedinci odgađaju osamostaljenje.

Onaj tko naslijedi imovinu ili živi u imovini od roditelja u pravilu ima viši standard jer su mu manji rashodi za stanovanje, a upravo je rješavanje stambenog pitanja bacilo u ralje siromaštva mnoge mlade obitelji, posebice one koji su digli stambene kredite u švicarskim francima za koje su im drastično porasle rate, a istodobno su nekima od njih pala primanja. Upravo su zaduživanje i gubitak posla, tvrdi dr. Rodik, faktori koji najviše podižu rizik od siromaštva. Generalni bi zaključak, kaže dr. Rodik, bio da će zapravo ovisno o načinu i mjestu stanovanja, niski novčani prihodi samo neke pogoditi drastično.

Siromaštvo je, dodaje, teže podnijeti u gradu nego na selima gdje ljudi imaju zemlju koju mogu obrađivati. Predsjednik udruge Hrvatska mreža protiv siromaštva dr. sc. Nino Žganec ujedno je i predstojnik Studijskog centra za socijalni rad Pravnog fakulteta u Zagrebu.

On iznosi podatak kako se u Hrvatskoj godišnje u smeće baci 400 tisuća tona hrane. “Prema stupnju razvoja, u Hrvatskoj ne bi smjelo biti gladnih, no, nažalost, nije tako. Prije dva mjeseca smo u suradnji s Mrežom hrane organizirali skup o problemu doniranja hrane na kojem su bili predstavnici Sabora, Europskog parlamenta i socijalnih samoposluga.

Govorili smo o problemima doniranja hrane i zaključke prosljedili pučkoj pravobraniteljici koja je ministarstvima socijalne politike i poljoprivrede uputila dopise što treba učiniti da se otklone preostale zakonske prepreke doniranju hrane. Već je ukinut PDV na doniranu hranu i sve manje hrane se baca. Kada bi taj sustav bolje funkcionirao, ne bi trebalo biti potrebe da je itko gladan”, ističe Žganec i pojašnjava da je uloga njegova udruge podizanje javne svijesti o siromaštvu i utjecanje na političare koji po tom pitanju mogu najviše učiniti. Hrvatska, tvrdi on, za socijalne troškove izdvaja daleko manje o prosjeka Europske unije.

“Siromaštvo nije problem samo bespomoćnih ljudi koji nisu radno sposobni, nego i onih koji imaju volje, sposobnosti i snagu i stoga zaslužuju šansu i prije svega dostojanstvo. To nisu klasični siromasi poput beskućnika, nego često dobro obrazovani ljudi koji rade, ali im primanja nisu dovoljna za dostojan život. Oni se često ustručavaju tražiti socijalne naknade, čak i oni koji bi imali pravo i stoga se ne pojavljuju u službenoj evidenciji o broju siromašnih. Posebno su ugrožene višečlane obitelji, obitelj s jednim roditeljem, staračke obitelji, prezaduženi kao i oni s minimalnim plaćama. Neki oblik pomoći kroz sustav socijalne skrbi dobiva oko 300 tisuća ljudi što je malo naspram 800 tisuća koji spadaju među siromašne po zadnjim podacima Zavoda za statistiku”, naglašava Žganec. Prema njegovim riječima, siromaštvo se prvenstveno treba suzbijati politikom zapošljavanja, ali i kroz obrazovanje i dostupne zdravstvene usluge. Problem je, smatra, što niske socijalne naknade od oko 800 kuna nikoga u Hrvatskoj ne mogu izvući iz svijeta siromaštva. Stoga su korisnici socijalne pomoći uglavnom dugogodišnji i bez perspektive izlaska iz socijalnog sustava. Dok druge zemlje imaju razrađene programe kroz koje se ljude potiče da više rade, kod nas su, kaže Žganec, minimalne plaće toliko male da graniče sa socijalnim naknadama, što nije poticajno da se ljudi primaju posla.

Socijalni standardi

“Loša ekonomija nije isključivi generator siromaštava. Recimo Kuvajt ili Saudijska Arabija su ekonomski veoma razvijene zemlje, ali imaju vrlo niske socijalne standarde što se ogleda u velikim razlikama između bogatih i siromašnih. Za razliku od nordijskih zemlja koje su riješile problem ekonomskih nejednakosti zahvaljujući razvijenim socijalnim uslugama na državnoj i lokalnoj razini. To je jedini ispravan put i za Hrvatsku”, zaključuje Žganec i dodaje kako je u Europi, nažalost, zadnjih godina prevladao neoliberalni model koji razvoj gleda samo kroz rast BDP-a, a ne kroz kvalitetu života ljudi.

I zato, ističe, stopa siromaštva zabrinjavajuće raste.

Kod nas se zadnjih godina ustabilila na 20-ak posto. Nije u porastu, ali se i ne smanjuje. Predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata Krešimir Sever, međutim, tvrdi kako je siromaštvo u Hrvatskoj u porastu.

“Službena statistika će reći da je 5 posto zaposlenih siromašno. Međutim, iznos minimalne plaće od 3276 kuna je nedovoljan za življenje kao i prosječna mirovina od oko 2300 kuna. Naši podaci govori da prosječnom kućanstvu nedostaje jedna četvrtina potrebnih prihoda da pokriju samo redovite rashode. To je alarmantno. A što je to drugo nego siromaštvo? Ako ne možete dostojno živjeti nego ste se prisiljeni ustezati”, kaže Sever i dodaje kako ljudi najviše štede na održavanju kuća i stanova te odjeći i obući, ali kada ni to nije dovoljno, štede i na hrani, ne gledaju kvalitetu, nego količinu.

Sve više dužnih

“Neprekidno raste broj građana koji su dužni i blokirani. U studenom 2015. blokiranih je bilo nešto više od 324 tisuća s ukupnim dugom oko 36 milijardi kuna. A u studenom 2016. to je poraslo na 330 tisuća građana i 41 milijardu kuna. To je dokaz da dužnike kolju zatezne kamate. Kad se tome pribroje i nezaposleni i 76 tisuća ljudi koji rade za minimalnu plaću ili manje, devet tisuća ljudi radi, a ne prima plaću... Najnovije promjene poreza na dohodak dovest će do još većih društvenih nejednakosti jer se primanja ljudi s minimalnom plaćom neće povećati, dok će oni s velikim plaćama osjetiti povećanje. Time se neće povećati kupovna moć i potrošnja i neće doći do otvaranja novih radnih mjesta, a povećat će se društvene razlike”, upozorava Sever i otkriva kako je u pretkriznoj 2008. među nezaposlenima bilo 7,5 posto onih s višom ili visokom stručnom spremom. A danas ih je 15 posto. To znači da se sve više otvaraju niže plaćeni poslovi za ljude s nižim obrazovanjem. Poslodavci svoju konkurentnost grade na niskim plaćama radnika, a to, zaključuje Sever, vodi osiromašenju društva u cjelini. Treba nam, smatra on, potpuni preokret, odnosno veliko društveno preslaganje.

Porezna reforma

Dr. Ivica Rubil se na Ekonomskom institutu u Zagreba bavi pitanjima raspodjele društvenog dohotka. "Ako uspoređujemo socijalne razlike danas i prije 20 godina, danas su veće. Ali ako gledamo od 2000. godine do danas, otkako imamo konkretne podatke, stanje je stabilno. Varijacije su minimalne.

Od 2000. do 2008. siromaštvo je padalo, ali je kriza to sve poništila tako da danas imamo istu stopu siromaštva kao i 2000. Društvene nejednakosti često se povezuju s drugim društvenim pojavama poput kriminala, alkoholizma, maloljetničkih trudnoća... istraživanja pokazuju da je stanje lošije u društvima s većim nejednakostima. Treba smanjiti broj ljudi koji jedva spajaju kraj s krajem. No, ako iskorijenimo samo ekstremno siromaštvo, time nećemo riješiti probleme jer i dalje treba raditi na smanjenju društvenih nejednakosti. To nije težnja uravnilovci.

Socijalne, porezne i ekonomske politike ne smiju samo težiti rastu BDP-a i većoj konkurentnosti kompanija nego i voditi računa o raspodjeli dohotka", komentira dr. Rubil, koji u posljednjim poreznim izmjenama ne vidi mjere koje bi potaknule poslodavce da povećaju plaće onima koji imaju najmanje.

On se zalaže da oni koji mnogo zarađuju, više od 20 ili 25 tisuća kuna, plaćaju više poreza nego sada i da se taj novac usmjeri i kvalitetne socijalne programe. Ističe kako Hrvatska socijalnim transferima uspijeva za jednu trećinu smanjiti stopu rizika od siromaštva. Za usporedbu, Slovenija i Mađarska je na taj način smanjuju za 45 posto, što znači da su im socijalni transferi efikasniji nego u Hrvatskoj, ali smo po tom pitanju ipak bolji od nekih zemalja poput Bugarske i Grčke.

SERVIS JAVNOG DUGA

Hrvatska će se zadužiti za još 58 milijardi kuna

Autor: Jagoda Marić

Hrvatska će morati izdati obveznice, trezorske zapise ili podići kredite u ukupnoj vrijednosti 17,2 posto BDP-a. Bugarskoj treba tek 6,9, Sloveniji 12,5 posto, a Europska komisija ne nudi podatke za Grčku

Iako u Ministarstvu financija ističu da je još uvijek prerano za odluku koliko će biti vrijedna prva zaduženja u ovoj godini na domaćem i stranom tržištu kako bi se pokrili dugovi koji državi dospijevaju na naplatu u prva četiri mjeseca, a ministar Zdravko Marić oprezan je i oko uvjeta tih zaduživanja, odnosno kamate i ročnosti duga, Vladini proračunski planovi otkrivaju da bi Hrvatska u ovoj godini trebala izdati obveznice ukupno vrijedne 25,4 milijarde kuna.

Od tog iznosa na domaćem bi tržištu država trebala izdati obveznice vrijedne 14 milijardi kuna dok bi preostali dio od 11,4 milijarde kuna trebala prikupiti na inozemnom tržištu. No, neće to biti dosta da se produže zaduženja koja dolaze na naplatu i da se pokrije ovogodišnji proračunski minus od 7,5 milijardi kuna.

Državnom proračunu na naplatu dolazi čak 27 milijardi kuna ranijih dugova, 7,5 milijardi trebaju otplatiti izvanproračunski fondovi, uglavnom cestarske tvrtke, a Ministarstvo financija morat će zanoviti i trezorske zapise, odnosno kratkoročna (uglavnom do najviše godinu dana) zaduženja od oko 17 milijardi kuna. Trezorski zapisi zamijenit će se novim, a uz obveznicu država će za otplatu svojih ostalih dugova kombinirati i kredite i zajmove, uglavnom međunarodnih institucija, a planira i 1,4 milijarde kuna skupiti od privatizacijskih prihoda.

Najnoviji dokument Europske komisije pokazuje da će samo u ovoj godini za održavanje svog javnog duga Hrvatska morati izdati obveznice, trezorske zapise ili podići kredite u ukupnoj vrijednosti 17,2 posto BDP-a, odnosno svega onoga što će stvoriti u godinu dana, što je oko 58 milijardi kuna.

Statistika neumoljiva

Statistika Komisije je neumoljiva i pokazuje da je teret servisiranja duga, izražen u udjelu u BDP-u, u Hrvatskoj najveći od svih članica Europske unije koje nisu u eurozoni, dok u cijeloj Uniji veća zaduženja trebaju tek Belgija, Francuska, Španjolska i Italija. Primjerice, Bugarska treba tek 6,9 posto BDP-a kako bi servisirala javni dug, a Slovenija 12,5 posto. Komisija u svom izvješću ne nudi podatke za Grčku.

Iako u godinama koje dolaze Hrvatska planira smanjivati i svoj deficit i svoj javni dug, analitičari Komisije izračunali su da će u sljedećih deset godina, ako ne dođe do promjena u fiskalnoj politici, odnosno javnoj potrošnji, država stalno trebati između 17 i 18 posto novih kredita, obveznica, trezorski zapisa, samo da bi zamjenjivala stare dugove novima. Činjenica je to koja dodatno pritišće Ministarstvo financija kod izdavanja nove obveznice kojom bi se trebali za početak zamijeniti dugovi koji dolaze na naplatu u veljači i travnju ove godine, ali ekonomski analitičar Željko Lovrinčević ističe da bi ovogodišnja izdanja ipak mogla još uvijek biti po povoljnim uvjetima.

Hrvatska je svoju zadnju međunarodnu obveznicu izdala 2015. godine uz kupon od tri posto, što je zarada na koju svake godine kupci te obveznice mogu računati prije nego ona 2025. godine dođe na naplatu, odnosno prije nego se zamijeni novom. Godinu dana ranije zaduženje je bilo nešto skuplje, odnosno kupon je bio 3,875 posto.

Za očekivati je da će nova zaduženja imati sličnije uvjete tim posljednjim, nego obveznici od 1,5 milijardi dolara koja bi se trebala zamijeniti jer dospijeva na naplatu u travnju ove godine, a izdana je uz kamatu od 6,25 posto. No, ne treba smetnuti s uma da se slično očekivalo i prošle godine, ali je Vlada na kraju odustala od izdavanja obveznice jer su ulagači nudili kamatu od pet posto, spočitavajući Hrvatskoj političku nestabilnost, a ta je cijena Vladi bila neprihvatljiva.

Faktor rizika

Iako vjeruje u povoljne uvjete zaduživanja u sljedećih godinu i pol Lovrinčević upozorava da visoke razine bruto zaduženja, da bi se servisirao javni dug, upućuju na to da i najmanji znakovi političke nestabilnosti mogu pogoršati troškove, odnosno kamate za taj novi dug. Uz to država, ističe on, mora donijeti jasnu strategiju upravljanja javnim dugom, što je ministar Marić već najavio, iz koje će se vidjeti da u višegodišnjem razdoblju planira kontrolirati taj dug i kako će to činiti.

– Za uvjete zaduženja ne bi bili dobri ni stalni politički zahtjevi da se povećava potrošnja, bilo da je riječ o kupnji aviona ili povećanju prava pojedinih društvenih skupina, ali stabilnosti u upravljanju javnog duga opasne mogu biti i obveze koje državi prijete poput sindikalnih tužbi i konverzije franaka, što država do kraja nije riješila, napominje Lovrinčević.

Dodaje da bi situaciju s javnim dugom mogle pogoršati i eventualne promjene tečaja, ako bi slabila vrijednost kune, jer je čak 78,6 posto hrvatskog javnog duga u stranoj valuti. Koliko god bi pala vrijednost kune toliko bi se automatski povećala i glavnica hrvatskog javnog duga.

RIMOVANJE

Trula Libija i zrela Hrvatska, danas slabija nego prije 25 godina

Autor: Inoslav Bešker

Vlada se ne miješa, a Predsjednica dolijeva kerozin u Bosnu dok nam pale fitilj pod prozorom

Ni sada, dok ledeni prodor s Arktika nosi snijeg nad Mediteran, ne prestaju ni dotok ni pomor imigranata. Prekjučer se pred libijskom obalom opet utopilo stotinjak ili više te nesretne čeljadi, koja svojim zadnjim novcem skupo plaća put u Evropu, a nerijetko i u smrt.

Glavno grotlo iz kojega kuljaju je Libija, gdje je sada šverc Afrikanaca unosnija privredna djelatnost od eksploatacije nafte. Lani je u Italiju, meki trbuh Evrope, ušlo više od 180.000 ilegalnih imigranata, a od toga više od 90 posto iz Libije.

Stabilizacija te zemlje, umjetno slijepljene 1912 u talijanskoj kolonijalnoj avanturi, ugrozila bi partikularne interese organiziranog kriminala, otežala bi aktivnost terorista, ograničila bi ambicije gospodara rata. Poboljšala bi klimu u Evropskoj uniji, koja se pokazala neracionalno preosjetljivom na imigraciju - ali Unija ne poduzima ništa konkretno, a kamoli dugoročno efikasno, radi uvođenja reda u Libiju.

S jedne strane je vlada kojoj predsjedava Fayez Al Serraj. Ona je preklani u prosincu, posredovanjem Ujedinjenih naroda, sporazumom u Shkeratu promovirana kao nacionalna panlibijska vlast. Nisu joj stavljeni na raspolaganje ni sigurnosni ni privredni resursi (unatoč tome što bi svaki euro utrošen u sigurnost u Libiji prištedio barem 3-5 eura sigurnosnih i socijalnih troškova u članicama Unije). S druge strane su "islamističke snage" bivšeg premijera u Tripoliju Khalife Gwella, koji je poslije Shkerata triput pokušao državni udar. S treće strane je faktički premijer u Tobroku general Khalifa Haftar, dosad čvrsto oslonjen na Egipat, a u posljednje doba i na Rusiju, koja i tu obnavlja svoju interesnu sferu, a tim hicem ubija i drugog zeca: osigurava se da dotok imigranata kroz Libiju i dalje destabilizira i razbija Evropsku uniju, "krivu" što mu ne amenuje "Anschluss" Krima i intervenciju u Ukrajini.

Ako se to Hrvatske tiče posredno (ili Zagreb hvali Bogu što se imigranti opet dave u Sredozemlju umjesto da gacaju po Panoniji), moglo bi je se ipak ticati podrška koja iz Putinove Moskve stiže političarima u susjedstvu, na primjer Miloradu Dodiku ili Tomislavu Nikoliću. Oni, tako ohrabreni, ne prestaju s provokacijama koje destabiliziraju oružani mir na Balkanu. Republika Srpska zvecku referendumima i odcjepljenjem, zapravo razaranjem i onoga minimalnog dobra koji je osigurao daytonski prekid ratovanja, a Republika Srbija "kosovskim vlakom" čačka mečku ne bi li navukla Albance na sumanutu akciju (a kad nije to postigla, fabricirala je snimak miniranja pruge - replika Gleiwitza u doba društvenih mreža). Zlokoban utjecaj Moskve, još pospješen izborom lažljivog Donalda Trumpa, ne uzrokuje, ali katalizira destabilizaciju Balkana. Putinovskoj megalomaniji možda odgovara da i Balkan, poput Levanta, postane ratno žarište niskog intenziteta, jedan od regionalnih sukoba na kojima se igra "Risiko" "trećega svjetskog rata na rate", kao i u jeku "hladnog rata". Kako na to reagira Hrvatska, dok joj pale fitilj pod prozorom? Vlada se ne miješa, a Predsjednica oprezno dolijeva kerozin u Bosnu.

U općem pljesku o 25-godišnjici međunarodnog priznanja zabašuruje se podatak da je Hrvatska sada slabiji "igrač" nego 1992, kada je imala kamu pod grkljanom.

Hrvatska je nov ciklus regionalne i (epi)kontinentalne nestabilnosti i napetosti dočekala siromašnija i obrambeno slabija nakon četvrt stoljeća samostalnosti, nego što je bila kad je izlazila iz (kon)federacije.

"Mi smo od treće najbogatije bivše socijalističke zemlje na samom početku tranzicije postali druga najsiromašnija zemlja 25 godina kasnije", konstatira Maruška Vizek sunovrat dohodovne snage Hrvatske. Šanse za povratak na prijašnje pozicije (da se o hvatanju priključka na srednju Evropu ni ne govori) kobno su kompromitirane visokom javnom zaduženošću, za čiju je praktičnu nepovratnost kriva Milanovićeva vlada. Hrvatska je bila kadra sama se obraniti od agresije (uz tek poznu američku obavještajnu pomoć), a sada nije kadra udovoljiti ni svojim smanjenim obavezama otkako se uljuljala u iluziju da se o njoj brine NATO.

Odgovornost za taj mizeran saldo snose dvije ključne stranke koje su se izmjenjivale na vlasti i građani koji su im davali povjerenje po ključu ideologije, a ne znanja i poštenja. Da se podsjetimo: od 25 proteklih godina HDZ je bila na vlasti 17, a SDP 8. U tom se omjeru, grosso modo, dijeli i odgovornost za debakl.

Da ne bude zabune, odnosno podvala o "jugonostalgiji": ni saldo Jugoslavije 25 godina nakon pobjede nad fašizmom nije bio dobar, jer se 1970 već raspadala po nacionalnim šavovima, a dvije godine ranije smo manifestirali protiv države iz koje su mladi emigrirali trbuhom za kruhom dok se kasta, "crvena buržoazija", razmnožavala uhljebljanjem (zvuči li poznato?).

Bili smo mizerna manjina, koju je pregazio nacionalni stampedo sa spasonosnim zahtjevima: zadržati devize u Hrvatskoj, hrvatska lisnica u hrvatskom džepu, Hrvatska u UN, hrvatska puška na hrvatskom ramenu. Hrvatska sada sve to ima. Što je onda pošlo po krivu, zašto Hrvatska novu buru dočekuje nespremna, dijelom čak nesvjesna? Tko će sada biti Pedro, ne ako, nego kad opet zagusti?

ČETVRTI KVARTAL

Ekonomski institut: Nastavlja se ubrzavanje ekonomske aktivnost

Piše: Z. K./Hina

Foto: CROPIX / Milivoj Keber

Kretanje CEIZ indeksa u studenom prošle godine ukazuje na ubrzavanje ekonomske aktivnosti, objavili su u srijedu s Ekonomskog instituta Zagreb (EIZ), a na temelju kretanja tog indeksa u listopadu i studenom procjenjuju da bi godišnja stopa rasta realnog BDP-a za zadnjem kvartalu 2016. mogla iznositi 3 posto te za cijelu prošlu godinu 2,8 posto

CEIZ indeks je u studenom 2016. ostvario vrijednost od 2,69 indeksnih bodova. Ta vrijednost je za 0,65 indeksnih bodova viša od onei zabilježene u studenom 2015. godine te je za 0,14 indeksnih bodova veća u odnosu na listopad 2016., zbog čega se može zaključiti da se ekonomska aktivnost u studenom ubrzala, kaže se u posljednjim e-Novostima EIZ-a.

Istodobno, dodaje se, prosječna vrijednost CEIZ indeksa za dva mjeseca četvrtog tromjesečja 2016. je za 0,18 indeksnih bodova viša od prosječne vrijednosti indeksa za treće tromjesečje 2016. te je za 0,59 indeksnih bodova viša od prosječne vrijednosti indeksa za četvrto tromjesečje 2015.

'Možemo stoga zaključiti da se ekonomska aktivnost mjerena BDP-om u četvrtom tromjesečju 2016. blago ubrzala u odnosu na treće tromjesečje', kažu analitičari EIZ-a.

Također, na osnovi vrijednosti CEIZ indeksa za listopad i studeni 2016. očekuju da će godišnja stopa rasta BDP-a u četvrtom tromjesečju 2016. iznositi 3 posto, što ujedno znači da bi hrvatsko gospodarstvo u cijeloj 2016. godini trebalo ostvariti rast realnog BDP-a od 2,8 posto.

Prijašnja procjena EIZ-a temeljena na kretanju CEIZ indeksa u listopadu, objavljena početkom prosinca lani, govorila je o rastu BDP-a u četvrtom kvartalu, ali i cijeloj 2016. za 2,7 posto.

CEIZ indeks je koincidentni ekonomski indikator, odnosno mjesečni složeni indikator poslovnog ciklusa razvijen na EIZ-u, a svrha mu je pružiti pravovremenu informaciju o trenutnom stanju poslovnoga ciklusa, zbog čega se vrijednost CEIZ indeksa mijenja istovremeno s promjenama poslovnoga ciklusa.

Taj je indeks jednobrojčani pokazatelj poslovnog ciklusa koji sadrži informacije koje bi inače trebalo prikupljati analizom velikog broja različitih ekonomskih serija, a za razliku od vremenske serije tromjesečnog BDP-a, CEIZ indeks daje mjesečnu ocjenu stanja gospodarstva pružajući na taj način preciznije informacije o promjenama koje se odvijaju tijekom kraćeg vremenskoga razdoblja. CEIZ indeks je dostupan jedan do tri mjeseca prije objave podataka o tromjesečnom BDP-u, zbog čega nositelji ekonomskih politika i zainteresirana javnost mogu pravovremeno pratiti gospodarska kretanja, napominju iz EIZ-a.

BANKA U VEĆINSKOM VLASNIŠTVU DRŽAVE

Dok u HPB-u pripremaju drugi krug povećanja kapitala, stižu signali iz politike da nakon postavljanja novog nadzornog odbora slijedi i smjena uprave

Piše: Marina Klepo

Foto : Biljana Gaurina / CROPIX

Na skupštini dioničara koja će se održati za tjedan dana (30. siječnja) Hrvatska poštanska banka konačno će dobiti novi, tročlani Nadzorni odbor, nakon što je starom sastavu već istekao mandat.

Državu, većinskog vlasnika HPB-a, predstavljat će dr. Željko Lovrinčević s Ekonomskog instituta i mr. Marijana Vuraić Kudeljan, zamjenica ravnatelja u Središnjem uredu Porezne uprave. Ispred Hrvatske pošte, dioničara s udjelom od oko 12 posto, predlaže se imenovanje Marijane Miličević, izvršne direktorice Ureda za korporativni marketing i razvoj u toj državnoj tvrtki.

Kako stoji u pozivu dioničarima, mandat izabranih članova počinje danom dobivanja suglasnosti HNB-a i traje šest mjeseci. No, nakon isteka tog probnog razdoblja vrlo je vjerojatno da će predloženi članovi dobiti i puni četverogodišnji mandat.

Znači li dolazak novog Nadzornog odbora i smjenu uprave HPB-a, na što već ukazuju neki signali iz politike?

Nikola Grmoja iz Mosta ovih je dana, među ostalim, obavijestio javnost da državna banka, HPB, kao većinski vlasnik jedinog preostalog alternativnog telekoma, namjerava izglasati vrlo sporne odluke o pridruživanju tog operatera drugom operateru, koji je već pod upravom druge velike strane telekomunikacijske kompanije.

“Ne vjerujem i ne želim vjerovati da ministar državne imovine, gospodin Marić, zna što se događa i što namjerava uprava državne banke HPB u kojoj je još uvijek SDP-ova uprava”, rekao je Grmoja. Ipak, kako se može neslužbeno čuti, Marić je prilično dobro upoznat s poslovanjem HPB-a i upravo preko članova Mosta želi realizirati neke ideje. No, konačnu riječ o budućnosti banke trebao bi dati novi Nadzorni odbor. S obzirom da je u njegov sastav Vlada odlučila uključiti i Lovrinčevića, jednog od vodećih ekonomista koji je poznat po svojim čvrstim stavovima, može se očekivati da će odnos većinskog vlasnika prema banci ubuduće biti više angažiran nego dosad.

Sadašnjoj Upravi mandat istječe u rujnu 2019. godine. U nešto više od dvije godine koliko je na čelu banke, Tomislav Vuić se nesumnjivo trudio HPB-u osigurati važnost i vidljivost na tržištu, provodeći prilično ekspanzivnu politiku. U trenutku kada se većina banaka našla u defenzivi, što zbog problema s kreditima u švicarcima, što zbog slabe potražnje za kreditima, sadašnje vodstvo HPB-a nastojalo je iskoristiti priliku i preoteti im klijente.

Tako su u prvih deset mjeseci prošle godine, prema podacima banke, u kupni krediti rasli za 8,6 posto, dok je tržište u cjelini palo za 4 posto. Pritom su krediti stanovništvu porasli 13,4 posto, a tržište je palo 5,5 posto. Istodobno, broj klijenata s novim tekućim računima povećan je za 33 tisuće, a otvoreno je i 1.400 novih poslovnih računa.

No, takav tempo rasta ove državne banke, koja je prije godinu i pol dokapitalizirana sa 550 milijuna kuna, ima i svoja ograničenja. Stoga se već neko vrijeme spominje nužnost dodatnog povećanja kapitala. O konkretnim planovima Vuić nije želio govoriti, ističući da je to tema koja se mora usuglasiti s dioničarima “i prije toga ne bismo izlazili s brojkama”. Međutim, podsjeća da je HNB u zadnjem kvartalu prošle godine banci propisao novi regulatorni minimum adekvatnosti kapitala od 15,35 posto, dok je ranije bio 14 posto.

- Rastom iznad 5 posto tržišnog udjela regulatorni minimum raste za 1,5 posto, tako da bi HPB-u, u slučaju nastavka dosadašnjeg rasta i rezultata, bio potreban svjež kapital - ističe Vuić. Prema podacima HNB-a, na kraju rujna prošle godine HPB je imao ukupnu adekvatnost kapitala od 15,58 posto.

Hoće li dioničari banke podržati njen sadašnji tempo rasta, a time i povećanje kapitala, vjerojatno će biti poznato idućih mjeseci. Premda širenje državne banke, pogotovo u sustavu koji je mahom u stranom vlasništvu, može zvučati atraktivno, pojedini ekonomisti upućuju na oprez jer brži rast kredita uvijek nosi i određeni rizik. Svoju atraktivnost HPB je gradio, primjerice, i na odobravanju dugoročnih kredita uz fiksnu kamatnu stopu. A teško je znati hoće li se fiksiranje kamata u dalekoj budućnosti pokazati isplativim.

Osim države i njenih institucija (Hrvatska pošta, DAB, HZMO) koji drže oko 72 posto banke, nakon prethodne dokapitalizacije, suvlasnici HPB-a su i mali dioničari koji imaju udjel od 27,8 posto. Ako bi se novac opet skupljao na tržištu kapitala, to bi značilo i povećanje udjela malih dioničara.

Pojedini akteri na financijskom tržištu procjenjuju da bi novi krug dokapitalizacije HPB-a, ukoliko ga odobre dioničari, mogao iznositi 500 do 700 milijuna kuna.

Bandić o cijeloj zaposlenoj obitelji u Gradu Zagrebu: To je spin

Autor: R.A.

Screenshot: HRT

NA SAMOM početku gostovanja kod Tihomira Dujmovića na HRT-u zagrebački gradonačelnik Milan Bandić komentirao je zapošljavanje u Gradu Zagrebu, a posebice rad devet članova iste obitelji u Gradu. Podsjetimo, Zoran Nevistić je pročelnik za mjesnu samoupravu, a u Gradu mu radi supruga, dva sina, snaha i šogorica.

"Jedino gore od toga bi bilo da su svi zaposleni Bandići. Hahahaha", smiješno je to Bandiću koji je zatim ipak nastavio u ozbiljnijem tonu.

"Ozbiljna je to situacija, mislim da je bilo eksploatirano i prezime gospodina Jurčića. Ali morate pogledati u kojem je kontekstu to objavljeno i zabavljalo hrvatsku javnost godinu dana. Naime, Maruška Vizek, uvažena doktorica znanosti s Ekonomskog instituta, iznijela je dan prije toga podataka da je 10 vlada u 10 mandata zaposlilo 200 tisuća svojih stranačkih podobnika. I onda kreće ova afera", komentirao je Bandić.

"Što se tiče Nevistića, objavio sam imena svih zaposlenih, i pozivam sve druge da to isto učine. To je bio spin svihi onih koji su htjeli da se ne piše o ovih 200 tisuća zaposlenih stranačkih ljudi", rekao je Bandić.

GLAVNI CILJ MARIĆEVE STRATEGIJE:

Da bismo obuzdali javni dug BDP do 2019. mora skočiti 14%

Autor: Marina Šunjerga

Foto: Patrik Macek/PIXSELL

Javni će dug rasti na 295 milijardi kuna, ali će gospodarstvo rasti 12 puta brže pa će se udio javnog duga u BDP-u skresati na 75 %

Vlada je donijela novu Strategiju upravljanja javnim dugom kojom je potvrđeno da je jedan od glavnih ciljeva administracije Andreja Plenkovića smanjivati ovisnost o kreditorima, što je jedino moguće smanjivanjem udjela javnog duga u BDP-u.

Projekcije Strategije kažu da će do 2019. udjel javnog duga u ekonomskim aktivnostima biti smanjen 11,5 posto, na oko 75 posto u odnosu na ono što je ostavila Vlada Zorana Milanovića.

Visina javnog duga trebala bi se do 2019. povećati nominalno za samo šest milijardi kuna u odnosu na kraj 2015., na ukupno 295 milijardi kuna, ali plan smanjenja udjela duga u BDP-u počiva na rastu gospodarstva.

BDP bi se do 2019. po planu Vlade trebao povećati na čak 391,5 milijardi kuna. Strategijom se tako planira ukupan rast gospodarstva od 14 posto u odnosu na početak mandata, odnosno BDP veći za gotovo 50 milijardi kuna nego na kraju 2016.

I dok ministar financija Zdravko Marić planira čvrsto držati uzde pa povećati ukupni dug za samo 4 milijarde kuna u cijelom mandatu, Milanovićeve je administracija nabildala javni dug za 72 milijarde kuna u samo četiri godine.

Takav katastrofalni pristup javnim financijama doveo je aktualnog ministra Marića u škrupac već ove godine kada mora refinancirati više od 61 milijardi kuna, a otplatiti oko 55 milijardi kuna.

U taj su iznos ubrojene sve obveze od otplate "trezoraca", odnosno kratkoročnih papira koji se izdaju na rok od tri mjeseca do godine dana i refinanciraju onako kako dospijevaju tijekom godine pa do dugoročnih obveznica i kredita koji dolaze na naplatu, ali izazov predstavlja činjenica da sve do 2027. godine nema lagodne godine u kojoj će ministar financija moći opušteno stolovati i pripremati proračun.

Posljedica je to nesposobnosti Vlada iz razdoblja krize da se suoče s potrebom štednje i stiskanja remena pa je jedan od izazova Plenkovićevoj Vladi kako svesti troškove u okvire prihoda. Svaki potres u domaćoj ili europskoj ekonomiji mogao bi javne financije vratiti u zonu nestabilnosti.

Da bi se uspješno vodila politika upravljanja javnim dugom kako je u Strategiji zapisana, bit će nužno pojačati upravu za javni dug, pod njom voditi i ritam otplate i refinanciranja kredita tvrtki i institucija čiji se dugovi bilježe u statistici javnog duga poput cestarskih tvrtki te pokušati produljiti ročnost obveznica na barem 15 godina, a možda i na dulji period kako to rade i ostale europske zemlje, smatra stručnjak za javne financije dr.sc.Željko Lovrinčević s Ekonomskog instituta Zagreb.

– Trebalo bi provjeriti postoji li dovoljan potencijal za izdavanje narodne obveznice. Trenutačno se zanavlja oko 20 posto javnog duga godišnje, ali bi zbog povoljnih uvjeta na tržištu trebalo bi pokušati i povećati taj udio te bi bilo dobro pokušati produljiti ročnost obveznica na više od 15 godina – kaže Lovrinčević.

Ipak prvi test povjerenja kreditora bit će ocjena kreditnog rejtinga koja se očekuje u ožujku. Do tada će ministar Marić već izdati dvije obveznice: jednu na domaćem, a drugu na inozemnom tržištu, a iz ocjena koje su iz bonitetnih kuća stigle može se naslutiti da bi Hrvatska u idućoj polovici godine mogla imati povoljniji kreditni rejting.

To bi bila velika pomoć u stabilizaciji javnih financija jer bi se osigurale još niže kamate koje su se približile očekivanom rastu BDP-a. Tako bi se u 2017., godini koju obilježavaju najveće otplate u povijesti Hrvatske, troškovi za kamate mogli izjednačiti s rastom BDP-a, odnosno Hrvatska bi prvu godinu nakon krize došla na pozitivnu nulu.

NAJVEĆI SKOK

Analizirali smo što se stvarno krije iza rekordnog rasta industrijske proizvodnje

Autor: Ivan Skorin

Za loše vijesti uvijek ima vremena, pa ćemo najprije s dobrima: Hrvatska, zemlja u kojoj je sva industrija propala, ima najveći skok industrijske proizvodnje u posljednjih 16 godina

U prosincu 2016. godine, u odnosu na prosinac 2015., proizvodnja je porasla za rekordnih 15 posto. O kojim se proizvodima radi, i jesu li te vijesti stvarno tako dobre?

Nakon krizne 2008. godine u potpunosti se orijentiralo na izvoz. Naime u 80 posto ovih kada ne kupaju se Hrvati, već Nijemci, Francuzi, Englezi i drugi...

Ne raste samo proizvodnja gume i plastike – 2008. je u 2016. nadmašila i proizvodnja lijekova, kemikalija, papira.

Ravnateljica Ekonomskog instituta priznaje da pomaka u industrijskoj proizvodnji - ali za rast od 15 posto najviše je zaslužna prerada nafte koja je porasla za 150%.

"Dakle dobrim dijelom to je nešto što se događa sporadično, ne možemo od toga raditi dugoročni trend, međutim čak i ovaj trend ispod toga je jako lijep", izjavila je Maruška Vizek, ravnateljica ekonomskog instituta.

Mogu li se ponoviti te lijepe brojke - ministar financija ne želi se zaletavati.

"Da se razumijemo 14,9 je stvarno visoko i sad da vam ja kažem da se može zadržati to bi bio jedan neozbiljan odgovor s moje strane. Ali stopa rasta od 5 posto na godišnjoj razini to su – vi znate da smo govorili industrijska proizvodnja je važna sastavnica BDP-a", poručuje Zdravko Marić, ministar financija.

Na staze predratne industrijske slave nećemo se vratiti - tek neki industrijski giganti su se uspjeli vratiti u puno manjem opsegu - Borovo ili Tvornica olovaka Zagreb koja nakon što se već u potpunosti ugasila proizvodnja - prošli je mjesec krenula opet – pa se tako nadaju da će i njihov mali skromni pogon s 20-ak zaposlenih – pridodati nekim novim brojkama o porastu.

Važno upozorenje: Kupnjom Ine iz Hrvatske bi se u trenutku odlilo dva i pol posto BDP-a

Autor: Jagoda Marić

Država bi u Mađarsku, vlasniku Ininih dionica, u jednoj transakciji poslala gotovo cijelu novostvorenu vrijednost koja će nastati u godinu dana zahvaljujući gospodarskom rastu, i to ako taj paket dionica bude koštao osam milijardi kuna. Ako cijena bude deset ili čak 15 milijardi kuna, onda će se iz Hrvatske moguće odliti dvostruki iznos vrijednosti koju će donijeti rast BDP-a.

U drugom planu je ostala činjenica da bi se kupnjom Ine, bez obzira na koji se način prikupi novac, iz Hrvatske odlilo najmanje 2,5 posto BDP-a. Tako se zasad ne propituju ni posljedice koje bi to moglo imati na domaće gospodarstvo i proračun.

Država bi u Mađarsku, vlasniku Ininih dionica, u jednoj transakciji poslala gotovo cijelu novostvorenu vrijednost koja će nastati u godinu dana zahvaljujući gospodarskom rastu, i to ako taj paket dionica bude koštao osam milijardi kuna. Ako cijena bude deset ili čak 15 milijardi kuna, onda će se iz Hrvatske moguće odliti dvostruki iznos vrijednosti koju će donijeti rast BDP-a. Zauzvrat država će u toj protuvrijednosti dobiti kompaniju u koju će trebati u idućim godinama uložiti barem šest milijardi kuna, da bi domaće gospodarstvo moglo imati koristi od te transakcije.

Takva transakcija sigurno će imati makroekonomske učinke na državu, primjerice na domaću potrošnju, ali moguće i na tečaj kune. No, njih zasad nitko ne želi detaljno procjenjivati pa ni Hrvatska narodna banka.

Na naš upit kakve bi bile posljedice te transakcije, posebice ako bi se udjel u Ini kupio prodajom dionica HEP-a, iz HNB-a odgovaraju da to »za sada nije moguće procijeniti zbog nedostatka potrebnih informacija«.

– Nije još uvijek jasno tko bi kupio udjel u HEP-u, odnosno u kojoj bi mjeri među kupcima bili zastupljeni strani ulagači, objašnjavaju iz HNB-a. Za udjel kojeg bi kupili domaći građani i investitori, upozoravaju iz HNB-a, valjalo bi preliminarno ocijeniti financijske izvore iz kojih bi građani i drugi kupci financirali tu kupnju, odnosno bi li se sredstva namakla iz tekućih prihoda ili povukla s računa u bankama, ili bi se možda zaduživali ili prodavali neku drugu financijsku imovinu.

Uz napomenu da ne ulazi u to koji je od modela o kojima se u posljednje vrijeme govori u javnosti kvalitetniji, ekonomski analitičar Željko Lovrinčević napominje da model javne ponude na kojoj bi građani kupovali dionice HEP-a predstavlja najveći pritisak na domaću potražnju, ali i on ističe da to ovisi o tome iz kojih će sredstva to činiti, kredita ili štednje, kunske ili devizne.

Ako se Vlada odluči za taj model, to će značiti da će novac koji će građani potrošiti na kupnju HEP-ovih dionica preko Vlade otići u kupnju dionica umjesto primjerice u potrošnju koja bi onda podizala i BDP.

POD DRŽAVNIM NADZOROM

Izabran novi nadzorni odbor Hrvatske poštanske banke, nisu prošli prijedlozi manjinskih dioničara

Autor: Jutarnji.hr

Foto: Arhiva / Hanza Media

Skupština Hrvatske poštanske banke u ponedjeljak je izabrala tri člana Nadzornog odbora, izvijestili su iz te banke.

U Nadzorni odbor Hrvatske poštanske banke izabrani su kao predstavnici većinskog vlasnika (države) Željko Lovrinčević s Ekonomskog instituta Zagreb i Marijana Vuraić Kudeljan, zamjenica ravnatelja u Središnjem uredu Porezne uprave. U NO je izabrana i Marijana Miličević, izvršna direktorica Ureda za korporativni marketing i razvoj u Hrvatskoj pošti d.d. Zagreb. Hrvatska pošta drži u HPB-u vlasnički udjel od 12 posto.

Nije prošao prijedlog Erste plavog mirovinskog fonda niti Croatia osiguranja za njihove članove NO-a.

Sadašnjoj Upravi, koju vodi Tomislav Vuić, mandat istječe u rujnu 2019. godine. No, iz politike su već počeli dolaziti signali da s dolaskom Nadzornog odbora slijedi i moguća smjena i uprave HPB-a.

Osim države i njenih institucija (Hrvatska pošta, DAB, HZMO) koji drže oko 72 posto banke, suvlasnici HPB-a su i mali dioničari koji imaju udjel od 27,8 posto.